

Klass: *Lecanoromycetes*, **Ordning:** *Lecanorales*, **Familj:** *Parmeliaceae*, **Släkte:** *Platismatia* (näverlavar), **Art:** *Platismatia norvegica* - norsk näverlav (Lyngé) W.L.Culb. & C.F.Culb. **Synonymer:** *Cetraria norvegica* (Lyngé) Du Rietz, *Cetraria lacunosa* Ach., *Cetraria lacunosa f. norvegica* Lyngé

Kännetecken

Norsk näverlav är en storvuxen bladlav som kännetecknas av de stora, gråblå loberna med sitt typiska, rynkiga nätverk av små åsar. Isidier förekommer ofta rikligt och på äldre individer kan överytan vara helt täckt av isidier. Soral förekommer mer sällsynt. Undersidan är brun med ljusa ytterkanter. Den är lik näverlaven *Platismatia glauca*, men denna har slät yta.

Utbredning och status

Norsk näverlav är en suboceanisk art med stark preferens för områden med hög luftfuktighet. Arten har en västlig utbredning och förekommer från Västergötland upp till Åsele Lappmark. De flesta av fynden är från Värmland, Dalarna och Jämtland. Uppgifter tyder på att den minskat i flera områden. I Norge finns laven på åtskilliga lokaler, medan den i Finland endast är känd från enstaka lokaler och rödlistad. Utanför Norden är den känd från Skottland och Nordamerika men huvuddelen av artens population finns i Norge och Sverige.

Ekologi

Norsk näverlav påträffas på sten och träd i områden med hög och jämn luftfuktighet och lång trädkontinuitet. Arten förekommer på träd i fuktiga granskogar där den främst växer på stammar eller grenar av äldre björkar och granar. Arten påträffas också på mossiga och lodräta klippväggar eller stora block omgivna av skog. Trots att norsk näverlav trivs bäst i skogsmark förefaller den missgynnas av stark beskuggning. I Bohusläns kusttrakter fanns arten förr på klippor i relativt öppna lägen.

Hot

Avverkning av naturskogsartade granskogar och sumpgranskogar är det allvarligaste hotet i norra Sverige. Arten antas inte överleva den lokalklimatiska förändringen vid en slutavverkning. Därför bedöms även kraftig utglesning av skog på eller i omedelbar närhet av lokalerna utgöra ett hot. Igenväxning av gamla kustnära odlingslandskap samt luftföroreningar tros ligga bakom artens försvinnande i Bohuslän.

Åtgärder

I Dalarna är arten väl dokumenterad men den bör inventeras i sitt sydvästliga utbredningsområde. Därefter bör förslag utarbetas hur man på lång sikt skall kunna ha kvar livskraftiga bestånd i samtliga utbredningsområden. Till dess inventeringen är genomförd bör skogsskötselåtgärder undvikas på kända lokaler. Då en stor del av världspopulationen finns i Sverige har Sverige ett speciellt ansvar för norsk näverlav.

Övrigt

Norsk näverlav är Värmlands landskapslav. Utländska namn – NO: Skrukkelav, FI: Norjanrøyhelö.

Konventioner: Skogsstyrelsens signalart

Litteratur

Ahlner, S. 1948. Utbredningstyper bland nordiska barrträdslavar. *Acta Phytogeogr. Suec.* 22.

Degelius, G. 1935. Das ozeanische Element der Strauch- und Laubflechtenflora von Skandinavien. *Acta Phytogeogr. Suec.* 7.

Hermansson, J. 2005. Norsk näverlav. I: Arvidsson, L. & Hultengren, S. (red.), *Svenska landskapslavar*. Naturcentrum, Stenungsund.

Kuusinen, M., Puolasmaa, A. & Ahlholm, I. 1993. Distribution and ecology of five threatened lichen species on shaded rock faces in Finland. *Memoranda Soc. Fauna Flora Fennica* 69: 21–31.

Författare

Roland Moberg 1984. Rev. Janolof Hermansson & Svante Hultengren 1999. © ArtDatabanken, SLU 2005.